

‘Dit boek is geschreven met zoveel liefde voor Appie. Een verhaal over een warme familieband, maar ook de pijn van de tragedie.’
– Frenkie de Jong

‘Verschillende mensen, verschillende gezichtspunten, verschillende geloofsovertuigingen, verschillende clubs, verschillende posities – ze worden door Abdelhak Nouri, zijn familie en nu ook door dit ontroerende boek tot de dag van vandaag met elkaar verbonden. Zo krijgt dit drama een gloed van licht.’
– *Het Parool*

‘Khalid Kasem heeft een prachtig boek geschreven over Abdelhak Nouri, een monument voor een wereldtalent. Maar het is ook een onthullende inside story die op pijnlijke wijze het beschaamde en verhullende gedrag van Ajax blootlegt. Een must-read!’ – Peter R. de Vries

‘*Abdelhak Nouri* is vlot geschreven – mooi, ontroerend. Hartverscheurend.’ – *Trouw*

‘Abdelhak Nouri bevat veelzijdige en rijke verhalen over de persoon en voetballer Nouri. Hartverwarmende anekdotes en voorbeeldverhalen die je te weinig hoort in de zakelijke voetbalwereld. Nouri was een zachte jongen, emotioneel en kwetsbaar, dromerig, maar tegelijkertijd volhardend en toegewijd in werkelijk alles wat hij deed.’ – *Tzum*

Mohammed (opa) Nouri (1938)

x

Aïcha El Khaloufi (1946)

Fatima Nouri (1966)

Mohammed Nouri (1967)

Khadija Nouri (1969)

Moustafa Nouri (1970)

Rajae Nouri (1971 – 1973)

Abdelouahid Nouri (1974)

Ahmed Nouri (1977)

Bounouar El Iboudi (1938)

x

Radia Messaoudi (1944)

Mohamed El Iboudi (1962)

Fatima El Iboudi (1964)

Milouda El Iboudi (1965)

Rabia El Iboudi (1969)

Rahmouna El Iboudi (1971)

Mimoun El Iboudi (1976)

Abdelkader El Iboudi (1981)

— x —

Abderrahim Nouri (1993)

Mohammed Amine ‘Mo’ Nouri (1994)

Abdelhak ‘Appie’ Nouri (1997)

Ghizlane Nouri (2001)

Fairouz Nouri (2005)

Sabrina Nouri (2007)

Amira Nouri (2010)

Khalid Kasem

Abdelhak Nouri

Een onvervulde droom

LEBOWSKI PUBLISHERS

AMSTERDAM 2022

De uitgeverij heeft getracht alle rechthebbenden op copyright van fotomateriaal te achterhalen. Degenen die desondanks menen aanspraak te kunnen maken op deze rechten, worden verzocht zich te wenden tot de uitgever.

© Khalid Kasem, 2020

© Lebowski Publishers, Amsterdam 2022

Omslagbeeld: Barry Pirovano

Omslagontwerp: Riesenkind, 's-Hertogenbosch

Typografie: Crius Group, Hulshout

Foto auteur: © Jan Willem Kaldenbach

ISBN 978 90 488 6112 5

ISBN 978 90 488 4879 9 (e-book)

NUR 400 | 49I

www.lebowskipublishers.nl

www.overamstel.com

OVERAMSTEL

uitgevers

Lebowski Publishers is een imprint van Overamstel uitgevers bv.

Alle rechten voorbehouden.

Niets uit deze uitgave mag worden veelevoudigd en/of openbaar gemaakt door middel van druk, fotokopie, microfilm of op welke wijze ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

‘O Allah, Heer van de mensen, neem het kwaad weg. Genees hem en U bent de Genezer. Er is geen genezing behalve Uw genezing. Een genezing die geen ziekte achterlaat.’

اللَّهُمَّ رَبَّ النَّاسِ أَذْهِبِ الْبَاسَ، اشْفِهِ وَأَنْتَ الشَّافِي، لَا شِفَاءَ إِلَّا شِفَاؤُكَ، شِفَاءَ لَا يُعَادِرُ سَقَمًا

Profet Mohammed (vrede zij met hem)

INHOUD

VOORWOORD	9
MINO RAIOLA	13
PROLOOG	23
1. Rabia El Iboudi (1)	27
2. Mohammed Nouri (1)	33
3. Rabia El Iboudi (2)	38
4. Mohammed Nouri (2)	44
5. Rabia El Iboudi (3)	50
6. Mohammed Nouri (3)	55
7. Mohammed Nouri (4)	60
8. Mohammed Amine 'Mo' Nouri	65
9. Abderrahim Nouri	71
10. Innsbruck, Oostenrijk (1)	76
11. Abdelkader El Iboudi	81
12. Innsbruck, Oostenrijk (2)	90
13. Zwarte donderdag	96
14. De belofte	101
15. Dag van de verbinding	106
16. Het lot	110
17. Donny van de Beek (1)	118
18. <i>NRC Handelsblad</i> (1)	126
19. Donny van de Beek (2)	129
20. Tilburg (1)	135
21. De Ajax-delegatie	140

22. Tilburg (2)	149
23. Dokter Ernesto Coscarella	153
24. Steven Bergwijn	158
25. Eberhard van der Laan	166
26. Marcel Keizer	170
27. John Beer	182
28. Frenkie de Jong (1)	187
29. <i>NRC Handelsblad</i> (2)	192
30. Frenkie de Jong (2)	196
31. Uitzicht op de ArenA	202
32. Verzoekschrift (1)	206
33. Verzoekschrift (2)	210
34. Verzoekschrift (3)	216
35. Arbitrage	220
EPILOOG	225
DE TOEKOMST	233
DANKWOORD	239

VOORWOORD

Abdelhak Nouri appte mij op 2 juli 2017, mijn vader was een dag daarvoor overleden. *Moge Allah hem laten rusten en de hoogste rang in het Paradijs schenken en zijn goede daden allemaal accepteren.* Daarna belde hij om zich te verontschuldigen, hij kon niet bij het dodengebed aanwezig zijn omdat hij de volgende ochtend naar Oostenrijk zou vertrekken voor een trainingskamp.

Het dodengebed is een belangrijk ritueel in de islam om de overledene de laatste eer te bewijzen en, belangrijker nog, de Schepper te vragen barmhartig te zijn voor zijn ziel. Abdelhak zou vanuit Oostenrijk zijn familie vragen om het gebed bij te wonen. Het is de laatste keer dat ik hem heb gesproken.

Gedurende de laatste fase van zijn voetbalcarrière was ik bij hem betrokken, na 8 juli 2017 ben ik op verzoek van zijn naasten zijn belangen blijven behartigen en sindsdien treed ik op als hun woordvoerder. Een rol die ik nederig en dankbaar vervul. Als vertrouwenspersoon ben ik zeer nauw betrokken bij de nasleep van het noodlot dat niet alleen Abdelhak maar ook hen heeft getroffen.

Abdelhak Nouri kreeg wereldfaam als begenadigd voetbaltalent, ik leerde hem kennen als groot mens. Wat direct opviel was zijn onbaatzuchtigheid, niet alleen voor de mensen dicht bij hem, maar voor eenieder die hij in zijn hart sloot. Zeker na de tragiek

van 8 juli zijn de verhalen over zijn betrokkenheid en de goede daden die hij in stilte verrichtte eindeloos. Wat mij echter het meest bijblijft is de ongelofelijk hechte band tussen hem en zijn ouders, broers, zusjes en oom. Hij was het cement dat hen bij elkaar hield, een rol die hij tot op de dag van vandaag vervult.

Dit boek draait om meer dan alleen Abdelhak Nouri na 8 juli 2017, het gaat vooral over Abdelhak voor die donkere dag, hoe zijn meest dierbaren hem zien en zagen. Het vertelt het verhaal van de familie Nouri, over hun roots en de dromen waarmee zij ooit naar Nederland kwamen, over opgroeien in een omgeving waar het ontwikkelen van talent niet vanzelfsprekend is.

Ik heb vele gesprekken met de familie gevoerd over wie Abdelhak is als mens, de voetballer is immers slechts een deel van zijn persoonlijkheid. Deze gesprekken, de humor en vaak ook het rauwe verdriet, koester ik het meest.

De kring rondom Abdelhak is groot. Ik heb er dan ook voor gekozen om me naast mijn eigen verslaglegging te beperken tot het weergeven van de gesprekken die ik heb gevoerd met de mensen die het dichtst bij hem staan: moeder, vader, broers en oom. Niet toevalligerwijs de kleine kring van naasten die hem sinds 8 juli 2017 non-stop verzorgt, zeven dagen in de week, vierentwintig uur per dag. Daarnaast heb ik gesproken met drie oud-teamgenoten en een oud-trainer met wie Abdelhak een speciale relatie onderhield.

Ik realiseer me dat de betrokkenheid en invloed van Abdelhak veel verder reikt dan deze kring. Hij is geliefd bij velen en zeker bij de mensen die hem goed hebben gekend. Maar ook bij vreemden liet hij een onuitwisbare indruk achter. Tot op de dag van vandaag komen zij van heinde en verre naar Amsterdam-Geuzenveld om hun verdriet en waardering te tonen voor iemand die zij alleen kennen van de beelden en overleveringen.

Abdelhak bekommerde zich tijdens zijn carrière altijd om hen die het minder goed getroffen hebben, die het niet altijd even gemakkelijk op eigen kracht redden. Hij maakte in het bijzonder tijd voor kinderen en jongeren die door een geestelijke of fysieke beperking aan de zijlijn staan. De familie Nouri heeft het dan ook als haar taak opgevat om uit het donkere dat Abdelhak is overkomen licht te laten schijnen. Het is hun doel om in naam van Abdelhak met name kinderen en jongvolwassenen te helpen volwaardig mee te doen in de samenleving, een brug te slaan tussen hen die alles kunnen en hen die dat om welke reden dan ook zonder hulp niet kunnen. De Nouri Foundation zal zich zowel in Nederland als in het buitenland inzetten om Abdelhaks zelfopgelegde taak voort te zetten, oog en hart te hebben voor hen die dat het meest nodig hebben. Frenkie de Jong, Steven Bergwijn en Donny van de Beek hebben toegezegd de eerste ambassadeurs te willen zijn in een lange rij betrokkenen die deze missie vooruit zullen stuwten.

Khalid Kasem, maart 2020

MINO RAIOLA

Op 30 april 2022 overleed de wereldberoemde voetbalmakelaar Mino Raiola. De Italiaans-Nederlandse zaakwaarnemer behartigde de belangen van de ‘grotten der aarde’, spelers als Zlatan Ibrahimović, Paul Pogba, Matthijs de Ligt en Erling Braut Håland. Hij was minder geliefd bij clubbestuurders en officials. De belangrijkste reden waarom spelers zich tot hem aangetrokken voelden? Raiola had maar één belang: het belang van de speler.

Wij hadden zijn hulp nodig. Op 25 juni 2018 had Ajax volledige aansprakelijkheid erkend voor de gevolgen van de gebrekkige behandeling van Abdelhak door de medici op het veld. De uiteindelijke conclusies van de medisch specialisten waren snoeihard:

‘Men was onvoldoende gericht op het meten van de hartslag, de circulatie en een eventuele reanimatie, en had lange tijd focus op het vrijmaken van de ademweg van Abdelhak, de aanwezige defibrillator had eerder ingezet moeten worden om zodoende een beter beeld van de situatie te krijgen en de behandelaars hadden, na het vrijmaken van de ademweg een moment van reflectie moeten inlassen omdat de situatie niet verbeterde. Verder vonden de cardiologen

het niet aannemelijk dat na het ineenzakken van Abdelhak daadwerkelijk nog enige tijd sprake was van een effectieve bloedcirculatie. Als de defibrillator wel was ingezet was dit gebleken en had men toen al met de reanimatie kunnen beginnen.’

Een discussie die bijna een jaar duurde, was uitgemond in een conclusie die al veel eerder door andere specialisten was getrokken. Zij durfden te stellen dat als Abdelhak direct op de juiste wijze zou zijn geholpen, de kans ruim boven de 90 procent zou zijn geweest dat hij er zonder enige neurologische schade uit was gekomen. Helemaal geen neurologische schade! Abdelhak had geen chronische hartziekte, maar was domweg getroffen door een ontstoken hartspier. Eén van de andere belangrijke conclusies was dat niet zeker was dat hij een ICD had hoeven krijgen, een kastje dat ingrijpt bij hartritmestoornissen, indien hij tijdig en succesvol zou zijn gereanimeerd.

Nu de aansprakelijkheid vaststond, had de familie het gevoel dat ze recht hadden gedaan aan Abdelhak, en belangrijker nog: dat in de toekomst het niet snel meer zou gebeuren dat sportartsen een hartstilstand niet herkennen. Dat de situatie van Abdelhak er hopelijk voor zou zorgen dat veel anderen – vrienden, collega’s – dit leed bespaard blijft.

Wat tot nu toe ook zo lijkt te zijn. Het snelle en adequate optreden tijdens de wedstrijd Denemarken – Finland tijdens het EK van 2020, heeft bijvoorbeeld ernstige schade voorkomen bij Christian Eriksen. Binnen twee minuten begon de hartmassage en daarna is vrij snel met de defibrillator en de AED gewerkt. Na zijn herstel kreeg Eriksen veel lof voor de manier waarop hij Brentford in Engeland aan de hand had genomen en ze in de Premier League, de hoogste divisie, hield. Hij voetbalt alsof er nooit iets gebeurd is.

Het is een schrale troost dat het herkennen van hartfalen in

alle lagen van de sportwereld lijkt doorgedrongen. En dat de pijnlijke lessen van Abdelhak in de praktijk goud waard blijken.

Met erkenning van aansprakelijkheid heeft Ajax zich ook verantwoordelijk verklaard voor de gevolgen daarvan. In de eerste plaats voor de zorgkosten: Abdelhak zal de rest van zijn leven zeer specifieke medische verzorging nodig hebben, handen aan het bed die hem moeten helpen inhoud aan zijn leven te geven, die hem een bepaalde mate van zelfstandigheid teruggeven. Deze zorg is eigenlijk onbetaalbaar en daar kan de familie Nouri alleen maar stil van worden. Maar in de aansprakelijkheidsleer blijkt de zorg het gemakkelijkste deel om te becijferen. Met deze zorgverleners staat de familie aan het bed en samen verzorgen ze Abdelhak. Zorgverleners die op onmogelijke tijdstippen bereid zijn om te helpen, om Abdelhak een goed gevoel te geven, om een kussen op te kloppen of een luisterend oor te bieden aan de familie. De familie is Allah dankbaar dat zij de afgelopen jaren in contact zijn gekomen met de meest fantastische mensen, die met enorm veel passie en toewijding in de zorg werken.

Een lastiger aspect is het tweede deel van de afwikkeling van letselschade, en dat betreft het 'verlies aan verdienvermogen'. Het is überhaupt moeilijk om een accurate inschatting te maken van wat iemand tijdens een loopbaan zou kunnen verdienen. Dat is in het 'normale' leven nog wel enigszins te doen: een verzekeringsagent of docent kan een redelijke inschatting maken van zijn salarisontwikkeling tot aan zijn pensioen. Nu gaat het echter om een voetballer die, toen hij nog maar twintig jaar oud was, de potentie had om een grote speler te worden. Vandaag de dag is het lastig een inschatting te maken van de salarisontwikkelingen in het betaald voetbal. De salarissen zijn de afgelopen jaren explosief gestegen en het oude salarishuis dat jarenlang een gegeven was bij Ajax, heeft plaatsgemaakt voor een nieuwe tactiek, waarbij spelers langer aan de club gebonden worden met een hoger salaris.

Allemaal dingen waar de familie zich helemaal niet mee bezig-

houdt, dus daarom probeerde ik samen met John Beer en Lucas Hogeling, de advocaten van de familie Nouri, aanknopingspunten te vinden en vergelijkingen te trekken. Alles om een inschatting te kunnen maken van de verdien capaciteit van Abdelhak. Als relatieve buitenstaanders was het van belang om meer inzicht te krijgen, van binnenuit het internationale topvoetbal. Natuurlijk, bepaalde parameters waren duidelijk: de contracten die Abdelhak tot nu toe ondertekend had, zijn positie, potentie en de bijna continue lokroep van buitenlandse clubs. Maar we hadden behoefte aan een autoriteit die met gezag iets kon zeggen over de mogelijke toekomstscenario's van Abdelhak. Dus besloten we contact te zoeken met Mino Raiola.

José Fortes Rodriguez was een van de eersten die na 8 juli 2017 belden om hun medeleven te betuigen. Hij voelde de pijn van de familie Nouri, voelde mee met Abdelhak. Fortes Rodriguez was jarenlang profvoetballer bij AZ en hij is, wanneer we elkaar spreken, al een aantal jaar de rechterhand van Raiola. De Spaans-Nederlandse 'slager' stond vroeger bekend als brute speler – hij kon zonder blikken of blozen de hardste overtredingen maken en rustig weglopen van de plaats delict. In het dagelijks leven is hij de zachtaardigheid zelve. Hij (her)kent de kracht en het belang van familiebanden, van voor elkaar zorgen.

Toen ik hem om zijn hulp vroeg, was hij meteen bereid om te helpen. Ik deed dat in eerste instantie een beetje omfloerst, zodat er voldoende ruimte was om compassie te hebben voor de situatie en toch niet te hoeven voldoen aan onze hulpvraag. Maar Fortes Rodriguez lachte terwijl ik naar de juiste woorden zocht: natuurlijk zouden ze Abdelhak en zijn familie helpen. Hij zou Mino vragen mij te bellen. Nogmaals benadrukte ik dat we begrepen dat hij misschien geen verklaring wilde opstellen onder zijn naam, omdat hij in de toekomst wellicht weer met Ajax om tafel moest zitten. Er viel een korte stilte. 'De dag dat Mino niet voor de waarheid kan staan, is de dag dat hij stopt als

zaakwaarnemer,' drukte Fortes Rodriguez me op het hart. Geld was het laatste waar hij zich zorgen om maakte. Het was altijd ondergeschikt aan dat wat goed is.

Raiola belde mij diezelfde avond nog op. Een hartelijke, warme stem. Hij praatte alsof hij me iedere week aan de telefoon had. Amicaal, zonder afstand. Hij vroeg hoe het met Abdelhak was, hoe het met de familie ging. Hij was altijd al onder de indruk geweest van zijn talent en gebruikte Abdelhak zelfs als benchmark om te kunnen bepalen wat een club van een speler vindt. 'Als ze echt in je geloven, dan kom je in de buurt van de manier waarop Ajax met Abdelhak omgaat.' Maar hij corrigeerde zichzelf meteen: hij doelde op zijn jeugdopleiding.

Ik legde hem uit dat nu Ajax aansprakelijkheid had erkend voor de tekortschietende medische zorg op het veld, ze ook aansprakelijk zijn voor de gevolgen daarvan. En dat we dus op zoek waren naar vergelijkingsmateriaal om enigszins te kunnen bepalen hoe zijn carrière eruit had kunnen zien.

Nog voordat ik de gelegenheid had mijn verzoek toe te lichten, stak Raiola van wal. Met weinig woorden wist hij tot de kern te komen. Een voetbalcarrière is geen exacte wetenschap, de potentie van vandaag kan de mislukking van morgen zijn en andersom. Maar hij kon wel, vanwege zijn jarenlange staat van dienst en alle contracten die hij afgesloten had, met enige waarschijnlijkheid een schets maken van mogelijke scenario's. Hij vertelde over posities in het veld, de wensen van internationale topclubs, de ontwikkeling van salarissen, de behoefte aan spelers met een Ajax-verleden enzovoorts. Eigenlijk alles wat met voetbal te maken heeft, passeerde de revue. En toen vroeg hij of we naar Monaco wilden komen. 'Het is makkelijker praten als we elkaar kunnen zien.'

Een week later nam zijn nicht Giuliana contact met ons op, steun en toeverlaat van Raiola. Het is niet moeilijk om te begrijpen waarom: ze is gastvrij, warm en betrokken. Niets is te

veel. Ze is gewend om de spelers uit de stal van Mino te helpen. Een familiemens. En voor iedereen die bij haar in de buurt is, voelt het meteen zo: je wordt ontzorgd en omarmd. Ze willen dat je je thuis voelt.

De Italiaanse cultuur lijkt in de kern op hoe wij als Marokkaanse Nederlanders met onze gasten omgaan, wat de verantwoordelijkheid met zich meebrengt om zorgvuldig met de gastvrijheid om te gaan. Het is in de regel bijvoorbeeld de gast die bepaalt wanneer hij de privacy van de gastheer moet respecteren. Het verbaasde mij als kind altijd dat, wanneer ik bij een autochtoon vriendje speelde, ik gevraagd werd om naar huis te gaan, zodra het eten op tafel werd gezet. Bij gezinnen met een andere culturele achtergrond was het vanzelfsprekend dat je meeat. Als je dat begreep, kon je daarop anticiperen. Wanneer je bij Stefan of Pieter was, kon je vlak voor etenstijd weggaan, maar als je bij Mo of Sidney speelde, ging je ruim op tijd weg om de gastvrijheid te respecteren.

Dus je kunt je voorstellen hoe Giuliana ongeveer reageerde toen we vertelden dat we zelf al vluchten en een hotel hadden geboekt.

Maar goed, daar stonden we dan, 2 september 2018. We wachtten op een vroege ochtendvlucht van 06.35 uur. Schiphol naar Nice. Toen ik op het vliegveld aankwam, stonden Mo en Mohamed me al op te wachten. Kleine oogjes, maar zij weten als geen ander hoeveel je met weinig slaap nog kunt doen. Alle nachten aan het bed van Abdelhak zorgen voor een heldere en scherpe geest, zelfs zo vroeg op de dag.

Eenmaal in Nice werden we opgewacht door een chauffeur die ons naar het huisadres van Raiola in Monaco bracht. We stapten in de wereld van een familiemens die tegen wil en dank een beroemdheid is geworden. Zijn vrouw groette ons hartelijk en Mino liet ons genieten van de keur aan broodjes en lekkernijen die op tafel waren gezet. Korte broek, t-shirt en slippers.

In de uren die volgden leerden we hem echt kennen: hoe hij opgroeide in Nederland binnen een trotse Italiaanse familie, zijn weg naar de top, relaties en conflicten, zijn manier van werken. Een indrukwekkend verhaal waarin warmte en betrokkenheid doorschemeren. Hij vertelde honderduit over zijn avonturen binnen het voetballandschap: van het prille begin tot de manier waarop hij nu in bestuurskamers wordt ontvangen. Voor Mohamed gingen veel zinnen net iets te snel, maar als tolk kon ik af en toe iets nader duiden. Ondertussen was er ook ruimte voor persoonlijke verhalen van Mo en Mohamed. We deelden eten en praatten over kinderen en familie.

Op een gegeven moment haalde Raiola een hele lijst met voorbeelden tevoorschijn, van spelers die vergelijkbaar zijn met Abdelhak. Hij keek naar een aantal assen: een rechtsback had in de regel minder ‘verdienvermogen’ dan een scorende spits, een spelmaker veel meer dan een keeper. Ook de internationale status woog mee. Het was geen geheim dat grote voetbalclubs als Barcelona, Porto, Benfica, Manchester City, Arsenal en Paris Saint-Germain op enig moment navraag naar Abdelhak hebben gedaan. De deur bleef altijd dicht vanwege zijn eigen wens om eerst door te breken bij Ajax, maar het is wel een factor die meespeelde. Raiola concludeerde dat op basis van de contracten die Abdelhak in het verleden heeft getekend en in vergelijking met generatiegenoten bij Ajax, Abdelhak gezien werd als top-talent en potentiële basisspeler van het eerste elftal van Ajax. De vraag op welk moment hij een overstap naar een volgende club zou maken, was ook van belang. De kans was groter dat na een succesvol seizoen de stap naar een club uit de buitencategorie gemakkelijker zou worden gezet. Alles bij elkaar voorzag Mino een scenario waarbij Ajax ingeruild zou worden voor een ploeg in de (sub)top van Spanje, Duitsland of Portugal. Een vervolgstap kon er een zijn naar een topclub uit een van die landen, met daarbij wellicht Engeland. De laatste paar seizoenen van

zijn carrière had hij kunnen voetballen in de middenmoot van Engeland of in de top van Turkije, waarna afbouwen in Dubai, Saoedi-Arabië of Qatar voorstelbaar zou zijn. Maar na een heel succesvol seizoen, ook in de Champions League, kon het ook veel sneller gaan. Hij bleek een vooruitziende blik te hebben, het seizoen daarop zou Ajax met jonge spelers flink op de deur van het internationale topvoetbal kloppen. De stappen die gezet zijn door Abdelhaks teamgenoten van destijds, zegt iets over de mogelijkheden die hij zelf gehad zou kunnen hebben. Maar het is en blijft koffiedik kijken.

Het doet veel pijn me te realiseren dat Mino veel te vroeg uit het leven is weggerukt. Dat hij met zijn karakter en bevolgenheid de voetbalwereld nog veel te geven had, staat vast. Maar dat staat in schril contrast met het verlies voor de mensen om hem heen. Familie was alles voor hem en hij was alles voor zijn familie.

Het Italiaanse restaurant in Monaco waar we aan het eind van de dag binnenstapten, laat op de avond, was net een filmdecor van Fellini, Scola of Sorrentino. Veel hout, oude tafels, prachtige karaffen. De muziek op de achtergrond klonk Italiaans, al werd er niet gezongen. Links en rechts deelde Mino zoenen en omhelzingen uit. Eten werd zonder te bestellen gebracht en steeds weer schoven er mensen aan. De woorden die uit zijn mond kwamen, waren voor ons onverstaanbaar, maar klonken als een melodie. Het was aanstekelijk om de reacties op de gezichten van de vele bekenden die naar hem toekwamen te zien. Ook wij begonnen pretoogjes te krijgen. En na het lange tafelen en de levendige verhalen stond hij ineens op. Het gezelschap moest het zonder hem en ons doen, want hij stond erop om ons een nachtelijke rondleiding door Monaco te geven.

We stapten in de auto en hij vertelde ons van alles. Over het Musée Océanographique, waar Jacques Cousteau directeur is geweest, over de kathedraal van Monaco waar Grace Kelly begra-

ven ligt en toen we langs de Port de Monte Carlo reden, vertelde hij als een volleerd showbizjournalist over de scheidingen die Russische oligarchen hun luxe schepen hebben gekost.

Op de vraag waarom hij zoveel moeite deed voor ons, antwoordde hij kort en bondig: ‘Omdat wat recht is, niet krom is.’ In een notendop het karakter van Carmine ‘Mino’ Raiola. Dat is de reden waarom hij stelling nam tegen Ajax, in een zaak die niet de zijne was, voor een speler bij wie hij geen belang had. Zakelijke belangen waren voor hem altijd ondergeschikt aan principiële waarden. Niet altijd geliefd in de voetballerij, maar waarom zou je geliefd willen zijn in een wereld die het individu ondergeschikt maakt aan de aandeelhouders of geldschieters? Hij had ons als gids alle plekken van de kleine stadsstaat laten zien, ons bij hem thuis uitgenodigd en daarna meegenomen naar een familiediner. Hij had ons deelgenoot gemaakt van een rijkdom aan persoonlijke verhalen en anekdotes. Raiola had zich, zonder ook maar enig belang in de zaak, ingespannen om Abdelhak en zijn familie te helpen. Het was gemakkelijker voor hem om zich erbuiten te houden, maar de wens om een bijdrage te leveren aan de gemoedstoestand en het herstel van Abdelhak en zijn naasten woog zwaarder.

PROLOOG

Beelden van de wedstrijd van 8 juli 2017 zijn op YouTube geplaatst. De video start op het moment dat de wedstrijd ruim 71 minuten onderweg is. Ajax heeft balbezit op de helft van Werder Bremen. Mazraoui kaatst de bal na 71 minuten en 34 seconden naar Leon Bergsma, die zich via goed positieospel onder de druk vandaan speelt. Tijdens deze actie zie je Abdelhak uit het zestienmetergebied van Werder Bremen teruglopen; op de rand van de zestienmeter probeert hij in looppas verder terug te zakken naar het middenveld, maar die looppas verandert al snel in een wandeling. Na 71 minuten en 48 seconden gaat Abdelhak rustig op het gras liggen, er is geen overtreding zichtbaar of ander contact met een tegenstander of medespeler. De wereldvoetbalbond FIFA noemt dat een ‘non-contact collapse’. De nummer vier van Werder Bremen waarschuwt de scheidsrechter, die het spel vervolgens stillegt en naar Abdelhak toerent.

Na 72 minuten en 2 seconden geeft de scheidsrechter toestemming aan de verzorgers van Ajax om het veld te betreden. Op datzelfde moment staat Mazraoui voorovergebogen over Abdelhak heen en houdt zijn hand vast. Hij hoort Abdelhak de geloofsbelijdenis uitspreken, ‘*Ash-hadoe an la ilaha illallah, was ash-hadoe anna Mohammadan rassoel Allah*’. (Ik getuig dat niets of niemand het recht heeft aanbeden te worden behalve

Allah en ik getuig dat Mohammed de boodschapper van Allah is.) Deze getuigenis zegt iets over zijn gemoedstoestand, over wat hij op dat moment voorvoelde. Iedere moslim hoopt dat dit de woorden zijn die hij als laatste op aarde zal uitspreken, een bevestiging dat hij als moslim is gestorven. Op dat moment kon niemand bevroeden dat het de laatste woorden zouden zijn die tot op de dag van vandaag uit zijn mond te horen zijn geweest.

Abdelhak ligt op dat moment met gesloten ogen op de grond, op de beelden is na 72 minuten en 5 seconden een oppervlakkige ademhaling te zien. Vanaf 72 minuten en 7 seconden is de eerste verzorger van Ajax bij Abdelhak. Dit is exact 19 seconden na het neergaan van Abdelhak.

De regie brengt vanaf dat moment een wissel en de bank van Werder Bremen in beeld. Ook de spelers van Ajax worden in beeld gebracht. Na 72 minuten en 18 seconden is het beeld weer gericht op de situatie rond Abdelhak, op dat moment is ook zichtbaar dat de teamarts van Ajax het veld in komt rennen. Na 72 minuten en 19 seconden valt de arm van Abdelhak op de grond, de arm waarop hij steunde vanaf het moment dat hij op het veld ging liggen. Zowel de teamarts als de verzorger van Ajax gaan zich intensief bezighouden met hem. Na 72 minuten en 32 seconden leggen ze hem in een zijligging. Als het beeld na 72 minuten en 48 seconden weer gericht wordt op de situatie rond Abdelhak is te zien dat Huntelaar betrokken is bij de hulpverlening. Mazraoui kijkt van nabij mee.

Een aantal spelers van Werder Bremen, die ook bij de situatie staan, gebaren druk om meer hulp. Na 72 minuten en 53 seconden komen ook de clubarts en verzorger van Werder Bremen ter plaatse, samen met twee paramedici. Een van deze paramedici heeft een automatische defibrillator bij zich die hij rechts naast Abdelhak neerzet. Deze Automatische Externe Defibrillator (AED) is een (voor reanimatie cruciaal) draagbaar hulpmiddel dat het hartritme weer kan herstellen bij een hartstilstand. Hun-

telaar stapt weg als de medici arriveren en lijkt aan te geven dat er iets aan de hand is met de hals van Abdelhak, hij doelt daarbij waarschijnlijk op diens ademhaling. De speler Delaney van Werder Bremen maakt eenzelfde gebaar.

Op een foto die op 10 juli 2017 in de papieren krant van het *AD* verscheen is Abdelhak vanuit een andere hoek zichtbaar op het moment dat de paramedici bij hem aankomen. Op het plaatsen van deze foto is de nodige kritiek geweest, het is een heftig beeld waarop te zien is dat Abdelhak in doodstrijd verkeert. Hij ligt dan op zijn rechterzij met weggedraaide ogen. Dit is na 72 minuten en 53 seconden.

Vanaf dat moment wordt op de videobeelden het zicht op de situatie rond Abdelhak belemmerd door de verschillende hulpverleners. Wat nog wel zichtbaar is, is dat na 74 minuten en 40 seconden een brancard wordt gebracht. Na 76 minuten en 43 seconden brengt de regie spelers van Ajax in beeld en een herhaling van de situatie waarin Abdelhak naar de grond gaat. Op dat moment ligt hij nog steeds op zijn rechterzij en is er geen sprake van hartmassage of het aansluiten van de aanwezige AED. De situatie rondom Abdelhak wordt voor ongeveer 5 minuten aan het zicht onttrokken.

Na 81 minuten en 30 seconden wordt hij weer in beeld gebracht. Er staat nu een ambulance naast hem, er is een parasol opgezet en verschillende hulpverleners met gele hesjes aan schermen de situatie af met handdoeken. Ook nu zijn er geen aanwijzingen van hartmassage en/of het gebruik van de AED. Het is al meer dan 10 minuten na het neergaan van Abdelhak.

Vervolgens verdwijnt het beeld weer, 3 minuten en 10 seconden. De wedstrijd is inmiddels gestaakt. Als het beeld terugkeert, zijn een tweede ambulance en de Oostenrijkse *Notarzt*, dr. Daniel Rainer, ter plaatse. Na enkele seconden is voor het eerst (zichtbaar) sprake van hartmassage. Het filmpje heeft een

totale duur van 16 minuten en 12 seconden. Abdelhak ging na 13 seconden naar de grond, pas na 13 minuten en 56 seconden zijn voor het eerst reanimatiehandelingen te zien.